ROZHODNUTÍ RADY (SZBP) 2022/847

ze dne 30. května 2022

na podporu úsilí zaměřeného na prevenci a potírání nedovoleného šíření ručních palných a lehkých zbraní a střeliva a obchodování s nimi a proti jejich dopadu v Americe

RADA EVROPSKÉ UNIE,

s ohledem na Smlouvu o Evropské unii, a zejména na čl. 28 odst. 1 a čl. 31 odst. 1 této smlouvy,

s ohledem na návrh vysokého představitele Unie pro zahraniční věci a bezpečnostní politiku,

vzhledem k těmto důvodům:

(1) Dne 19. listopadu 2018 Rada přijala strategii EU proti nedovoleným palným zbraním, ručním palným a lehkým zbraním a střelivu pro ně, nazvanou „Zajištění zbraní, ochrana občanů“ (dále jen „strategie EU pro ruční palné a lehké zbraně“), která stanoví pokyny pro činnost Unie v oblasti ručních palných a lehkých zbraní.

(2) Na regionální úrovni strategie EU pro ruční palné a lehké zbraně zavazuje Unii a její členské státy k tomu, aby napomáhaly dalším zemím ve zlepšování řízení a zabezpečení státem držených zásob posilováním vnitrostátního legislativního a správního rámce a institucí, které regulují legální dodávky a řízení zásob ručních palných a lehkých zbraní a střeliva pro obranné a bezpečnostní síly.

(3) Ve strategii se uvádí, že Unie bude ve snaze snížit míru ozbrojeného násilí a trestné činnosti usilovat o synergie s relevantními americkými státy a regionálními organizacemi za účelem omezení nedovoleného šíření ručních palných a lehkých zbraní a obchodování s nimi.

(4) Latinská Amerika a Karibik jsou šířením a nadměrným hromaděním ručních palných a lehkých zbraní výrazně zasaženy. Americká polokoule se i nadále řadí mezi regiony s nejvyšší mírou násilí na světě. Podle poslední celosvětové studie o vraždách, kterou v roce 2017 vypracoval Úřad OSN pro drogy a kriminalitu (UNODC), zaznamenal tento region 17,2 vražd na 100 000 obyvatel, což je téměř trojnásobek celosvětového průměru. Převážná většina vražd je páchána palnými zbraněmi, a proto patří boj proti šíření zbraní a střeliva a nedovolenému obchodování s nimi mezi priority meziamerické agendy.

(5) V souladu se strategií EU pro ruční palné a lehké zbraně Unie posílí dialog a spolupráci s regionálními organizacemi zabývajícími se kontrolou ručních palných a lehkých zbraní tím, že sladí svou činnost s regionálními strategiemi a akčními plány.

(6) Organizace amerických států (OAS) působí jako sekretariát Meziamerické úmluvy proti nedovolené výrobě palných zbraní, střeliva, výbušnin a dalších souvisejících materiálů a proti nedovolenému obchodování s nimi a koordinuje a provádí v Americe regionální iniciativy pro boj proti nedovoleným ručním palným a lehkým zbraním.

(7) V dřívější době Unie podporovala činnosti OAS prostřednictvím rozhodnutí Rady (SZBP) 2018/2010 ([1]) na podporu boje proti nedovolenému šíření ručních palných a lehkých zbraní a střeliva a obchodování s nimi v Latinské Americe a Karibiku a proti souvisejícímu dopadu. V tomto ohledu se Unie rozhodla financovat uvedenou iniciativu právě za účelem omezení ozbrojeného násilí a trestné činnosti.

([1]) Rozhodnutí Rady (SZBP) 2018/2010 ze dne 17. prosince 2018 na podporu boje proti nedovolenému šíření ručních palných a lehkých zbraní a střeliva a obchodování s nimi v Latinské Americe a v Karibiku a proti souvisejícímu dopadu v rámci strategie EU proti nedovoleným palným zbraním, ručním palným a lehkým zbraním a střelivu do nich, nazvané „Zajistit bezpečnost zbraní a chránit občany“ (Úř. věst. L 322, 18.12.2018, s. 27).

(8) Ve výsledném dokumentu třetí konference Organizace spojených národů o přezkumu pokroku při provádění akčního programu OSN proti nedovoleným ručním palným a lehkým zbraním, jenž byl přijat dne 30. června 2018, státy obnovily svůj závazek k předcházení odklonům ručních palných a lehkých zbraní a boji proti nim. Státy opětovně potvrdily, že jsou odhodlány pokračovat v mezinárodní spolupráci a posilovat spolupráci regionální pomocí lepší koordinace, konzultací, výměny informací a spolupráce operační povahy a se zapojením příslušných regionálních a subregionálních organizací, jakož i donucovacích orgánů, orgánů ochrany hranic a orgánů schvalujících vývoz a dovoz.

(9) V Agendě pro udržitelný rozvoj 2030 Organizace spojených národů se potvrzuje, že boj proti nedovolenému obchodu s ručními palnými a lehkými zbraněmi je nezbytný pro dosažení mnoha cílů udržitelného rozvoje, včetně cílů v oblastech míru, spravedlnosti a silných orgánů, omezování chudoby, hospodářského růstu, zdraví, genderové rovnosti a bezpečných měst. Prostřednictvím cíle udržitelného rozvoje č. 16.4 se tedy všechny státy zavázaly výrazně omezit toky nezákonných finančních prostředků a zbraní.

(10) Ve svém programu nazvaném „Zajištění naší společné budoucnosti“, který byl předložen dne 24. května 2018, vyzval generální tajemník Organizace spojených národů k řešení problému nadměrného hromadění konvenčních zbraní a nedovoleného obchodu s nimi a k podpoře přístupů k otázce ručních palných zbraní na úrovni jednotlivých zemí.

(11) Druhá fáze (dále jen „Fáze II“), která navazuje na předchozí úsilí Unie, zachovává stávající model spočívající v multilateralismu a součinnosti mezi Unií a Organizací amerických států, přičemž činnost, již Unie na tomto poli vyvíjí v celosvětovém měřítku, doplňuje o důraz na region, který je šířením ručních palných a lehkých zbraní, jejich nadměrným hromaděním a obchodováním s nimi vážně zasažen,

PŘIJALA TOTO ROZHODNUTÍ:

Článek 1

1. V zájmu provádění strategie EU SALW je účelem tohoto rozhodnutí řešit ozbrojené násilí v Americe. Za tímto účelem Unie financuje projekt popsaný v příloze, jehož cílem je bojovat proti šíření palných zbraní a střeliva a nedovolenému obchodování s nimi a předcházet používání palných zbraní ve vysoce zasažených společenstvích.

2. V souladu s odstavcem 1 jsou cíle tohoto rozhodnutí následující:

a) posílit vnitrostátní regulační rámec pro palné zbraně s ohledem na mezinárodní normy a osvědčené postupy;

b) zlepšit operační kapacitu vnitrostátních orgánů k označování, sledování, skladování a likvidaci palných zbraní;

c) optimalizovat kontrolu ručních palných zbraní za využití regionálního komunikačního mechanismu pro legální transfery palných zbraní a střeliva (MCTA);

d) posílit odolnost společenství vůči ozbrojenému násilí a omezit přístup k nedovoleným anebo nežádoucím palným zbraním;

e) vypracovat středoamerický plán pro palné zbraně, který tamním zemím poskytne praktický nástroj řízení prostřednictvím regionálního a koordinovaného přístupu založeného na důkazech.

3. Podrobný popis projektu je obsažen v příloze tohoto rozhodnutí.

Článek 2

1. Za provádění tohoto rozhodnutí odpovídá vysoký představitel Unie pro zahraniční věci a bezpečnostní politiku (dále jen „vysoký představitel“).

2. Technickým prováděním projektu uvedeného v článku 1 je pověřena OAS.

3. OAS plní své úkoly pod vedením vysokého představitele. Za tímto účelem uzavře vysoký představitel s OAS nezbytná ujednání.

Článek 3

1. Finanční referenční částka na provádění projektu financovaného Unií činí 4 240 906 EUR.

2. Výdaje financované referenční částkou stanovenou v odstavci 1 jsou spravovány v souladu s postupy a pravidly, kterými se řídí souhrnný rozpočet Unie.

3. Na řádnou správu výdajů uvedených v odstavci 1 dohlíží Komise. Za tímto účelem uzavře s OAS nezbytnou grantovou dohodu. Ta musí stanovit, že OAS je povinna zajistit zviditelnění příspěvku Unie úměrné jeho výši.

4. Komise usiluje o uzavření grantové dohody uvedené v odstavci 3 co nejdříve po vstupu tohoto rozhodnutí v platnost. Informuje Radu o veškerých obtížích v tomto procesu a o dni uzavření grantové dohody.

Článek 4

1. Vysoký představitel podává Radě zprávy o provádění tohoto rozhodnutí na základě pravidelných popisných zpráv vypracovávaných ze strany OAS. Rada na základě těchto zpráv provádí hodnocení.

2. Komise podává zprávy o finančních aspektech projektu podle článku 1.

Článek 5

1. Toto rozhodnutí vstupuje v platnost dnem přijetí.

2. Použitelnost tohoto rozhodnutí končí 36 měsíců po dni uzavření grantové dohody podle čl. 3 odst. 3. Pozbývá však platnosti šest měsíců ode dne svého vstupu v platnost, nebude-li uvedená dohoda v této šestiměsíční lhůtě uzavřena.

V Bruselu dne 30. května 2022.

Za Radu
předsedkyně
C. COLONNA

PŘÍLOHA

PROJEKTOVÝ DOKUMENT

BOJ PROTI NEDOVOLENÉMU ŠÍŘENÍ RUČNÍCH PALNÝCH A LEHKÝCH ZBRANÍ A STŘELIVA A OBCHODOVÁNÍ S NIMI A PROTI JEJICH DOPADU NA AMERICKÝCH KONTINENTECH

1. **Souvislosti**

Americké kontinenty patří mezi regiony světa, které jsou nejvíce zasaženy ozbrojeným násilím: v roce 2017 zde byla zaznamenána nejvyšší regionální míra vražd – 17,2 vražd na 100 000 obyvatel – , přičemž celosvětový průměr činil 6,1 na 100 000 obyvatel ([1]). Klíčovými faktory, kterými lze tyto údaje vysvětlit, jsou snadný přístup k palným zbraním a jejich dostupnost v mnoha z těchto zemí. Téměř 75 % vražd v regionu je pácháno palnými zbraněmi ([2]). Tento region je rovněž jedním z hlavních cílových míst, do nichž směřují palné zbraně určené k nedovolenému obchodování ([3]).

Především kvůli těmto negativním trendům se šíření palných zbraní a nedovolené obchodování stalo jednou z priorit programu regionu zaměřeného na bezpečnost občanů. S ohledem na vzrůstající spletitost a internacionalizaci zločineckých organizací zdůraznily země na amerických kontinentech význam koordinace a přeshraničních strategií. Z tohoto důvodu se v roce 1997 rozhodly podepsat Meziamerickou úmluvu proti nedovolené výrobě palných zbraní, střeliva, výbušnin a dalších souvisejících materiálů a proti nedovolenému obchodování s nimi (CIFTA), což je první regionální závazná dohoda tohoto druhu. Tato úmluva, kterou ratifikovalo 31 z 34 členských států Organizace amerických států (OAS), je základním nástrojem pro řešení problematiky nezákonného obchodu s ručními palnými zbraněmi v regionu.

Přestože vnitrostátní orgány vyvíjejí nezanedbatelné úsilí, předmětné země dosud nejsou schopny uvedenou úmluvu v plném rozsahu provádět. Komplexnost organizované trestné činnosti, která spočívá v kontrole obchodování se zbraněmi v regionu, včetně specializace práce, koordinačních struktur a internacionalizace operací, dotyčným zemím značně znesnadňuje vyšetřování a stíhání těchto trestných činů. Dané země se rovněž potýkají s obtížemi při dodržování jiných protokolů a provádění strategií, jimiž by bylo možno šíření a dostupnost palných zbraní omezit. Vojenské a bezpečnostní síly neuplatňují protokoly o řízení zásob systematicky, čímž se zvyšuje pravděpodobnost odklonu palných zbraní a střeliva na nezákonný trh, jakož i riziko neplánovaných výbuchů ve skladovacích zařízeních. Označování, vedení záznamů a sledování palných zbraní není v regionu prováděno jednotným způsobem, což hatí vyšetřování trestné činnosti, které by mohlo vést k vysledování původu palných zbraní, k nalezení spojitosti mezi těmito zbraněmi a četnými místy činu a k odhalení sítí nedovoleného obchodování. Hrozí riziko, že tyto postupy nebudou nadále prováděny a nebude zajištěna jejich udržitelnost, neboť neexistují vnitrostátní právní předpisy, které by odrážely povinnosti vyplývající z úmluvy CIFTA a nařizovaly provádění uvedených činností.

Kromě toho se převážná část regionu stále potýká s obtížemi při úsilí o zajištění blahobytu komunit vyznačujícími se vysokou mírou chudoby a nezaměstnanosti, nedostatečným přístupem k veřejným službám a dalšími okolnostmi, které je staví do zranitelné situace. U příslušníků těchto komunit existuje větší pravděpodobnost, že se stanou oběťmi nebo pachateli ozbrojeného násilí. Má-li se tedy tomuto koloběhu násilí zabránit, nestačí zaměřit se pouze na politiku kontroly zbraní. Je nezbytné se zabývat uvedenými rizikovými faktory a posílit odolnost členů komunity. Pro snížení míry ozbrojeného násilí v regionu má zásadní význam kombinace represivních a preventivních politik. S cílem reagovat na uvedené výzvy schválily členské státy OAS v roce 2019 první akční plán pro tuto polokouli, který má sloužit jako vodítko při navrhování veřejných politik za účelem prevence a omezování případů úmyslného zabití, a to s ohledem na rámec Meziamerického programu pro předcházení násilí a trestné činnosti. Akční plán obsahuje sérii 28 doporučení týkajících se 1) získávání, šíření a využívání informací a vědeckých poznatků; 2) navrhování a provádění politik prevence a 3) trestního soudnictví.

V této souvislosti poskytuje Odbor veřejné bezpečnosti OAS (DPS/OAS) od roku 2007 podporu zemím na amerických kontinentech s cílem zlepšit jejich kapacitu nezbytnou pro plnění povinností a uplatňování mandátů ([4]) stanovených v úmluvě CIFTA za účelem předcházení násilí a trestným činům, zejména mezi nejzranitelnějšími skupinami obyvatelstva.

([1]) UNODC, Global Study on Homicide (Celosvětová studie o vraždách). 2019. https://www.unodc.org/unodc/en/data-and-analysis/global-study-on-homicide.html

([2]) Tamtéž.

([3]) Podle celosvětové studie o obchodování s palnými zbraněmi představují Střední a Jižní Amerika společně se západní Asií 80 % cílových míst nedovoleného obchodování s palnými zbraněmi (UNODC, 2020).

([4]) V letech 2007 až 2015 prováděl DPS/OAS iniciativy programu pomoci v oblasti kontroly zbraní a střeliva (PACAM). Z těchto činností mělo prospěch 25 členských států OAS, přičemž v rámci celého regionu bylo označeno více než 290 000 palných zbraní a zničeno dalších 60 000 zbraní a více než 1 700 tun střeliva.

V roce 2019 DPS/OAS po pětileté pauze obnovil pomocí finančních prostředků od Evropské unie své operační programy. Projekt „Boj proti nedovolenému šíření ručních palných a lehkých zbraní a střeliva a obchodování s nimi v Latinské Americe a Karibiku a proti souvisejícímu dopadu“ byl zahájen v roce 2019 a skončil v roce 2021. Jedná se o komplexní iniciativu zaměřenou na kontrolu zbraní, která je prováděna v rámci programu pomoci DPS v oblasti kontroly zbraní a střeliva (PACAM); zohledňuje poznatky získané z předchozích činností a vychází z úspěšných výsledků s cílem dále pokročit v provádění úmluvy CIFTA a v regionálních mandátech v oblasti předcházení trestné činnosti. Pandemie covidu-19 a omezující opatření, která země přijaly v zájmu jejího řešení, však měly přímý dopad na provádění projektu, zejména na ty činnosti, které musí být prováděny přímo na místě a v jejichž případě je zapotřebí přímé odborné přípravy úředníků a dohledu nad nimi (jako je likvidace a označování ručních palných a lehkých zbraní). Kromě toho byly vlády méně disponibilní pro účely spolupráce a účasti na projektových činnostech, neboť se jejich úsilí zaměřilo na řešení bezprecedentní zdravotní krize. V důsledku toho musel být rozsah projektu upraven, což mělo určitý dopad na očekávané výsledky.

Vzhledem k těmto výzvám, jakož i k rostoucím potřebám zemí (neočekávalo se, že v rámci tříleté iniciativy budou jejich potřeby v plné míře naplněny) bude v rámci fáze II projektu předmětným zemím nadále poskytována komplexní podpora, přičemž cílem bude zajistit vlastní odpovědnost těchto zemí za uvedené procesy. Ze zkušeností DPS/OAS vyplývá, že k udržení pokroku a dalších zlepšení v oblasti kontroly palných zbraní a předcházení ozbrojenému násilí a trestné činnosti je nezbytná soustavná podpora, a proto bude během této nové fáze zohledněn význam dlouhodobých strategií s cílem zajistit smysluplnou a udržitelnou změnu bezpečnostních politik a podmínek.

2. **Technický přístup**

Během fáze II bude DPS/OAS i nadále uplatňovat holistický přístup, který kombinuje represivní a preventivní aspekty s normativními a operativními činnostmi, s cílem řešit komplexní problematiku ozbrojeného násilí a nedovoleného obchodování v regionu. Jak se ukázalo v jiných regionech, základem účinných politik v oblasti kontroly palných zbraní je moderní, soudržný a harmonický legislativní rámec, jenž je v souladu s mezinárodním normativním rámcem. Legislativní změny musí doprovázet zlepšení kapacit zemí, pokud jde o uvádění právních předpisů do praxe a jejich uplatňování. Tím, že se projekt zaměří na obě uvedené stránky, bude možno současně řešit potřeby zemí a podporovat dlouhodobé a udržitelné změny. Činnosti zaměřené na posílení kontroly palných zbraní a omezení jejich dostupnosti bude doplňovat preventivní přístup ke snížení poptávky v komunitách, které jsou značně zasaženy ozbrojeným násilím, přičemž zvláštní důraz bude kladen na prevenci genderově podmíněného násilí souvisejícího se zneužíváním palných zbraní. Opatření na podporu bezpečných postupů mezi občany příslušných komunit, jakož i řešení konfliktů, pomoc obětem a osobám, které byly vystaveny násilí, a dobrovolný návrat ručních palných a lehkých zbraní a střeliva mají za cíl zlepšit odolnost společenství vůči ozbrojenému násilí.

V rámci navrhované koncepce tohoto projektu převezme DPS/OAS prostřednictvím projektu PACAM úlohu koordinační a prováděcí agentury, přičemž bude uplatňovat přístup založený na spolupráci s dalšími agenturami působícími v této oblasti a s vnitrostátními orgány. S využitím politických fór a komunikačních kanálů OAS určí DPS/OAS země regionu, které potřebují podporu, a bude s nimi spolupracovat v rámci zvláštních dohod nezbytných pro konsolidaci pomoci. V rámci projektu bude jednotlivým zemím poskytnuta konkrétní a cílená podpora, neboť každá země nemusí mít stejné potřeby a nedostatky. Podpora v rámci všech složek projektu nebude poskytována všem z nich. DPS/OAS bude naopak nadále uplatňovat předchozí úspěšný přístup projektu PACAM: bude mapovat a určovat potřeby jednotlivých zemí, zapojovat orgány a vypracovávat plány pomoci, jakož i vysílat mise. Kromě toho se DPS/OAS bude s ohledem na poznatky získané při uzpůsobování projektových činností během pandemie snažit optimalizovat zdroje, pokud možno za využití virtuálního prostředí a technologických nástrojů.

Se zřetelem k různým dopadům ozbrojeného násilí na ženy, muže, dívky a chlapce, jakož i na zranitelné skupiny obyvatelstva budou navíc během fáze II i nadále zohledňovány genderové a lidskoprávní otázky. To mimo jiné znamená začlenění žen do všech úrovní provádění projektů a podporu vyváženějšího podílu žen v rámci projektových činností jakožto příjemců intervencí. Při činnostech v oblasti předcházení násilí bude zvláštní pozornost věnována potřebám žen a dívek, pokud jde o bezpečnost a ochranu v rámci jejich komunit a jejich zapojení do hledání řešení těchto výzev, jakož i začlenění složek zaměřených výhradně na řešení genderově podmíněného násilí.

3. **Celkový cíl**

Posílit schopnost členských států OAS řešit ozbrojené násilí v regionu tím, že budou podpořena opatření pro boj proti šíření palných zbraní a střeliva a proti nedovolenému obchodování s nimi a bude se předcházet používání palných zbraní ve vysoce zasažených komunitách.

4. **Popis intervenčních strategií projektů**

Cíl 1: posílit vnitrostátní regulační rámec pro palné zbraně s ohledem na mezinárodní normy a osvědčené postupy

Činnosti

— Určení zemí, jimž bude přednostně poskytována pomoc při legislativním přezkumu, přičemž východiskem bude posouzení potřeb a zřetel bude brán na země, na něž jsou zacíleny operační složky projektu.

— Technická pomoc poskytovaná příslušným zemím při přezkumu právních předpisů a normativního rámce s ohledem na mezinárodní normy a vnitřní harmonizaci mandátů, jakož i začlenění genderového hlediska.

— Vypracování regionálních standardů v oblasti fyzické bezpečnosti a řízení zásob a likvidace ručních palných a lehkých zbraní a střeliva.

— Vypracování regionálních doporučení týkajících se předcházení genderově podmíněnému násilí souvisejícímu se zneužíváním palných zbraní.

— Vytvoření elektronické databáze s cílem usnadnit přístup k normám pro palné zbraně a dalším příslušným pokynům (např. úmluva CIFTA, vzorové právní předpisy, Přehled modulů provádění kontrol ručních palných zbraní (MOSAIC) a mezinárodní technické pokyny k problematice munice (IATG)) a s cílem zprostředkovat přístup k normám týkajícím se jednotlivých oblastí kontroly palných zbraní a usnadnit jejich uplatňování, a to díky vyhledávači a uspořádání jednotlivých norem do kategorií pomocí štítků, což by uživatelům umožnilo rychle nalézt veškerá související pravidla pro danou oblast zájmu.

Výstupy

— Nejméně šesti zemím v regionu bude poskytnuta legislativní pomoc za účelem zlepšení vnitrostátního normativního rámce pro palné zbraně, a to s ohledem na mezinárodní normy a genderové hledisko.

— Budou vypracovány regionální normy pro fyzickou bezpečnost a řízení zásob a budou poskytnuty všem členským státům OAS.

— Budou vypracovány regionální normy pro likvidaci ručních palných a lehkých zbraní a střeliva a budou poskytnuty všem členským státům OAS.

— Budou vypracována regionální doporučení pro předcházení genderově podmíněnému násilí souvisejícímu se zneužíváním palných zbraní a budou poskytnuta všem členským státům OAS.

— Bude vytvořena a zpřístupněna elektronická databáze norem a pokynů v oblasti ručních palných a lehkých zbraní, aby ji mohly země využívat.

Cíl 2: zlepšit operační kapacitu vnitrostátních orgánů, pokud jde o označování, sledování, skladování a likvidaci palných zbraní

Činnosti

— Vypracování a poskytování specializované odborné přípravy pro vnitrostátní personál v oblasti fyzické bezpečnosti a řízení zásob, označování a vedení záznamů, jakož i likvidace ručních palných a lehkých zbraní a střeliva. Uspořádání regionálních seminářů odborné přípravy, na nichž budou moci zaměstnanci mimo jiné sdílet osvědčené postupy a zlepšit spolupráci, a vnitrostátních kurzů zaměřených na konkrétní potřeby jednotlivých zemí.

— Pokročilá odborná příprava v oblasti likvidace výbušného materiálu určená technikům z příslušných zemí, pořádaná ve spolupráci se španělským ministerstvem obrany.

— Technická pomoc a zdroje pro provádění vnitrostátních plánů na likvidaci zbraní a zastaralé, zabavené nebo přebytečné munice.

— Technická pomoc a podpora při označování palných zbraní a vedení záznamů, včetně poskytnutí nezbytného vybavení.

— Vypracování plánů udržitelnosti společně se zeměmi, které dostávají podporu prostřednictvím projektu.

Výstupy

— Nejméně v 10 zemích proběhne likvidace palných zbraní a střeliva, v jejímž rámci bude zničeno nejméně 150 tun střeliva a 35 000 zabavených, zastaralých, nebezpečných nebo nadbytečných ručních palných a lehkých zbraní.

— Alespoň 200 vnitrostátních pracovníků bude proškoleno v oblasti likvidace ručních palných a lehkých zbraní a střeliva.

— Nejméně 12 zemím bude poskytnuta technická pomoc při označování a vedení záznamů o palných zbraních.

— Alespoň 150 vnitrostátních pracovníků bude proškoleno v oblasti označování zbraní a vedení záznamů.

— Nejméně ve třech zemích budou zmodernizovány vnitrostátní registry palných zbraní.

— Nejméně v 10 zemích bude zlepšena bezpečnost institucionálních zásob.

— Budou uspořádány dva regionální semináře o osvědčených postupech v oblasti fyzické bezpečnosti a řízení zásob, přičemž nejméně 80 úředníků z alespoň 15 zemí získá příslušnou certifikaci.

— Nejméně 45 pracovníků z 10 zemí získá certifikaci úrovně 3 pro likvidaci výbušného materiálu jakožto technici EOD.

— Budou vyvinuty nástroje a pokyny pro vypracování národních akčních plánů a budou dány k dispozici zemím, jimž je v rámci projektu poskytována pomoc.

— Vnitrostátní orgány alespoň 20 % zemí, které přijímají pomoc, navrhnou a schválí národní akční plány.

Cíl 3: optimalizovat kontrolu ručních palných zbraní za využití nástrojů informačních technologií

Činnosti

— Naprogramování elektronického systému pro regionální komunikační mechanismus pro legální transfery palných zbraní a střeliva (MCTA), což je regionální mechanismus pro oznamování a výměnu informací o povolených transferech palných zbraní, jehož rámec a technické požadavky byly vypracovány během fáze I. Tento systém zohledňuje pozitivní zkušenosti Evropské unie a umožní zemím rychle identifikovat slabá místa a rizika odklonu v mezinárodním legálním obchodu s palnými zbraněmi a nahlašovat je. Vzhledem k tomu, že v téměř 50 % zemí v regionu neexistuje vnitrostátní elektronický systém udělování licencí, bude prozkoumána možnost naprogramování výše uvedeného systému tak, aby jej dotyčné země mohly používat jako vnitrostátní systém.

— Zavedení elektronického systému MCTA v rámci pilotní fáze, přičemž bude poskytnuta odborná příprava vnitrostátním orgánům, a zapracování nezbytných oprav.

— Modernizace virtuální komunity pro výměnu informací, která byla vyvinuta během fáze I, aby se stala znalostní platformou pro palné zbraně využívanou na celé polokouli s funkcemi, jako je i) automatické zadávání a sledování údajů o systému kontroly palných zbraní a stavu provádění dohody CIFTA; ii) úložiště údajů pro vnitrostátní orgány; iii) přehled pro vizualizaci stavu a komplexnosti systému kontroly palných zbraní.

— Modernizace programového vybavení pro kontrolu inventáře ručních palných a lehkých zbraní a střeliva a jeho další poskytnutí zemím v regionu, pro které by mohlo být toto IT řešení vyvinuté během fáze I přínosné.

Výstupy

— V 5 zemích bude jako pilotní projekt naprogramován a zaveden elektronický systém pro regionální komunikační mechanismus pro legální transfery palných zbraní a střeliva.

— Programové vybavení pro kontrolu inventáře ručních palných a lehkých zbraní a střeliva bude na základě zpětné vazby od uživatelů vylepšeno a bude zavedeno alespoň v dalších čtyřech zemích.

— Bude vyvinuta znalostní platforma pro palné zbraně pro celou polokouli, v níž budou zaregistrována kontaktní místa pro alespoň 15 zemí.

— Dvakrát ročně se uskuteční setkání národních kontaktních míst s cílem podnítit dialog a spolupráci.

Cíl 4: posílit odolnost komunit vůči ozbrojenému násilí a omezit přístup k nedovoleným anebo nežádoucím palným zbraním

Činnosti

— Používání metodiky programu OASIS alespoň v jedné další komunitě, která je výrazně zasažena ozbrojeným násilím. Účelem programu OASIS je podpořit sociálně odpovědné chování v komunitách vážně zasažených ozbrojeným násilím; jeho součástí je počáteční posouzení komunity a dostupné mechanismy pro předcházení násilí a pomoc obětem. Program nabízí každodenní mimoškolní aktivity pro ohrožené mladé lidi a odbornou přípravu pro četné místní zúčastněné strany v komunitách v oblasti předcházení násilí a pomoci obětem.

— Vytvoření komunitního referenčního střediska pro pomoc obětem, rodinám a svědkům násilí a trestné činnosti páchané palnými zbraněmi s cílem zastavit koloběh násilí.

— Rozvoj regionálního vzdělávacího programu odborné přípravy s cílem předcházet genderově podmíněnému násilí a řešit jej.

— Rozvoj a provádění nejméně dvou komunitních kampaní zaměřených na sběr zbraní, včetně vzdělávacích strategií zaměřených na zvyšování povědomí obyvatelstva a motivaci k dobrovolnému návratu zbraní. V rámci těchto kampaní bude vyzdvižena souvislost mezi genderově podmíněným násilím a zneužíváním palných zbraní, neboť většina obětí takového násilí byla zastrašována či zavražděna právě jimi ([5]).

— Podpora vnitrostátních a místních orgánů při sběru, skladování, přepravě a likvidaci sebraných ručních palných a lehkých zbraní a střeliva. V zájmu optimalizace zdrojů budou tyto aktivity koordinovány s činnostmi prováděnými v rámci cíle 2 projektu.

Výstupy

— Budou zlepšeny kapacity alespoň dvou vysoce rizikových zranitelných komunit s cílem podporovat ohrožené mladé lidi, pomáhat obětem a osobám, které byly vystaveny násilí, a předcházet ozbrojenému násilí.

— Zlepší se praktické dovednosti alespoň 160 studentů ze dvou vysoce rizikových zranitelných komunit, a to prostřednictvím odborné přípravy a každodenních mimoškolních aktivit.

— Nejméně 150 osob z řad tvůrců politik, vládních úředníků, poskytovatelů služeb, vedoucích představitelů komunit, učitelů, rodičů a občanské společnosti bude proškoleno tak, aby byly schopny předcházet genderově podmíněnému násilí a zastavit je, jakož i pomáhat obětem.

— Bude vytvořeno a zprovozněno jedno referenční středisko pro osoby, které byly vystaveny násilí, rodiny a svědky.

— Budou připraveny a provedeny alespoň dvě komunitní kampaně zaměřené na sběr zbraní.

Cíl 5: vypracovat středoamerický plán pro palné zbraně, který tamním zemím poskytne praktický nástroj řízení, a to prostřednictvím regionálního, koordinovaného a fakticky podloženého přístupu

Činnosti

— Příprava metodiky pro vypracování středoamerického plánu, a to v konzultaci s odborníky v této oblasti a za validace ze strany příslušných zemí.

— Příprava posouzení potřeb v konzultaci s vládami zemí Střední Ameriky.

— Vypracování návrhu středoamerického plánu pro palné zbraně, a to se zřetelem k posouzení potřeb, mezinárodním právním rámcům a osvědčeným postupům.

— Validace návrhu plánu formou konzultací s příslušnými zeměmi a zúčastněnými stranami.

— Vnější komunikace a informační činnost s cílem motivovat partnery, aby uplatňování středoamerického plánu pro palné zbraně podpořili.

Výstupy

— Bude připravena metodika pro vypracování plánu a bude validována spolu se zúčastněnými stranami.

— Bude připraveno posouzení potřeb pro určení hlavních hrozeb, nedostatků, slabých míst a priorit zemí Střední Ameriky.

— Uskuteční se dva pracovní semináře s cílem shromáždit vstupní informace a zpětnou vazbu týkající se středoamerického plánu pro palné zbraně, s účastí vnitrostátních orgánů a organizací činných v dané oblasti.

— Bude vypracován středoamerický plán pro palné zbraně a bude prezentován zemím dotčeného regionu.

— Bude připravena komunikační kampaň pro šíření středoamerického plánu pro palné zbraně, pro jeho schválení na politické úrovni a pro získání podpory partnerů ve prospěch jeho uplatňování.

([5]) https://unoda-web.s3.amazonaws.com/wp-content/uploads/2019/07/MOSAIC-06.10-2017EV1.0.pdf

5. **Trvání**

Celková odhadovaná doba trvání komplexní regionální fáze II činí 36 měsíců.

6. **Subjekt pověřený technickým prováděním**

Technickým prováděním tohoto programu je pověřen Odbor veřejné bezpečnosti generálního sekretariátu Organizace amerických států (DPS/OAS). DPS/OAS má z hlediska podpory zemí amerických kontinentů výhodné postavení, neboť působí jako technický spolusekretariát úmluvy CIFTA a zároveň jako technický a operační subjekt OAS v uvedené oblasti. V této roli prováděl DPS/OAS projekty a programy na podporu členských států OAS při plnění jejich povinností, spočívajících v zajištění bezpečnosti vnitrostátních zásob palných zbraní, provádění legislativních opatření s cílem zařadit nedovolenou výrobu palných zbraní a obchodování s nimi mezi trestné činy podle vnitrostátního práva, ve vyžadování označování palných zbraní a výměně informací s dalšími signatáři úmluvy CIFTA ohledně informací o sledování a modelů nedovoleného obchodování. Žádná jiná regionální či subregionální organizace působící na celém území obou amerických kontinentů nemá politický vliv, technické odborné znalosti ani zeměpisný dosah, aby mohla poskytovat podporu a pomoc všem tamním 35 státům.

Během fáze II provádění projektu bude DPS/OAS rovněž pokračovat v koordinaci a spolupráci s dalšími institucemi a organizacemi. DPS/OAS řadu z nich zapojil již do fáze I a předpokládá, že v konkrétních otázkách podpory předmětné iniciativy v daném regionu bude spolupráce pokračovat, mimo jiné s Regionálním střediskem OSN pro mír, odzbrojení a rozvoj v Latinské Americe a Karibiku (UNLIREC), Prováděcí agenturou Karibského společenství pro boj proti trestné činnosti a pro zajištění bezpečnosti (CARICOM IMPACS), Meziamerickým centrem pro otázky obrany, Poradním týmem pro řízení střeliva při Ženevském mezinárodním centru pro humanitární odminování (AMAT GICHD), Humanitární nadací Golden West, Interpolem, Ministerstvem zahraničí USA a Výcvikovým střediskem pro humanitární odminování při Ministerstvu obrany USA. DPS se zaměřuje na navázání úzkého vztahu se všemi těmito dalšími subjekty, které v dané oblasti rovněž působí, a to s cílem maximalizovat přínosy akce využitím navzájem se doplňujících odborných poznatků uvedených organizací. V průběhu fáze II bude záměrem DPS/OAS zejména posílit spolupráci se subregionálními organizacemi, jako je CARICOM IMPACS a SICA (Středoamerický integrační systém), v zájmu podpory uplatňování karibského plánu pro palné zbraně a v zájmu koordinace vypracování středoamerického plánu pro palné zbraně.

7. **Relevantnost**

A. **„Zajistit bezpečnost zbraní a chránit občany“: strategie EU proti nedovoleným palným zbraním, ručním palným a lehkým zbraním a střelivu do nich, přijatá Radou dne 19. listopadu 2018**

Cíle, činnosti a očekávané výsledky tohoto projektu jsou v souladu s cíli a přístupem strategie Evropské unie „Zajistit bezpečnost zbraní a chránit občany“. V tomto ohledu se Rada Evropské unie rozhodla financovat fázi I této iniciativy proto, aby se dostalo podpory multilateralismu a součinnosti mezi Evropskou unií a OAS s cílem omezit ozbrojené násilí a trestnou činnost, a dále proto, že fáze I zohledňovala priority stanovené ve strategii. Fáze II, která na popsané úsilí navazuje, zachovává stávající model a přístup, přičemž činnost, již EU na tomto poli vyvíjí v celosvětovém měřítku, doplňuje o důraz na region, který je šířením ručních palných a lehkých zbraní, jejich nadměrným hromaděním a obchodováním s nimi vážně zasažen.

Konkrétně se fáze II zabývá následujícími prioritami strategie:

2.1. Posílení normativního rámce Prostřednictvím činností v rámci cíle 1 předmětné akce bude usilováno o zajištění toho, aby země harmonizovaly své právní předpisy s mezinárodními normami a aby disponovaly dostupnými nástroji pro lepší provádění úmluv;

2.2.2. Kontroly vývozu palných zbraní a střeliva pro ně: Vývoj elektronického nástroje MCTA pro cíl 3 zohledňuje význam kontrol legálního obchodu, aby se zabránilo odklonu na nezákonný trh;

2.2.3. Bezpečné řízení zásob ručních palných a lehkých zbraní a střeliva: Cíl 2 obnáší řadu činností zaměřených na fyzickou bezpečnost a řízení zásob, včetně odborné přípravy úředníků a technické a materiální pomoci v zájmu zlepšení postupů a zařízení, a to v souladu s mezinárodními normami MOSAICS a IATG;

2.2.4. Odpovědná likvidace ručních palných a lehkých zbraní a střeliva pro ně: Cíl 2 zahrnuje odbornou přípravu, materiální pomoc, dohled a certifikaci procesů likvidace palných zbraní a střeliva v případě zemí, které o takovou podporu požádají;

2.2.5. Průřezové otázky: Cíl 3 zahrnuje řadu IT řešení a nástrojů na podporu spolupráce a sdílení informací napříč zeměmi daného regionu.

Aby bylo možno maximalizovat dopad těchto činností, bude DPS/OAS podporovat doplňkové aktivity, včetně snižování poptávky po palných zbraních prováděním preventivních opatření a programů zaměřených na sběr zbraní, jakož i vypracování středoamerického plánu coby konkrétního nástroje, díky němuž bude v daném regionu možno koordinovat úsilí a posílit jej.

B. Rozhodnutí Rady EU 2011/428/SZBP ze dne 18. července 2011 na podporu činnosti Úřadu Organizace spojených národů pro otázky odzbrojení za účelem provádění akčního programu Organizace spojených národů k prevenci, potírání a vymýcení nezákonného obchodu s ručními palnými a lehkými zbraněmi ve všech jeho aspektech ([6])

Toto rozhodnutí Rady podporuje tři hlavní cíle, a to: 1) provádění Akčního programu OSN k prevenci, potírání a vymýcení nezákonného obchodu s ručními a lehkými zbraněmi ve všech jeho aspektech na celosvětové i regionální úrovni, 2) podpora provádění mezinárodního nástroje pro sledování a 3) podpora vypracování a provádění technických pokynů OSN pro řízení zásob střeliva.

Každý z těchto cílů je v souladu s celkovými cíli zvláštních ustanovení Meziamerické úmluvy proti nedovolené výrobě palných zbraní, střeliva, výbušnin a dalších souvisejících materiálů a obchodování s nimi a postupy v rámci této úmluvy. Uvedená úmluva stanoví několik povinných doporučení pro státy, které jsou jejími stranami, včetně stanovení soudní příslušnosti pro trestné činy; povinného označování palných zbraní; vedení záznamů za účelem sledování zbraní; zlepšení kontrol transferů a mezinárodní spolupráce. Prostřednictvím postupů v rámci úmluvy CIFTA na období 2018–2022 se dostává podpory cílům států, které jsou jejími stranami, v uvedených oblastech, a to v souladu s akčním programem OSN a Protokolem proti nedovolené výrobě střelných zbraní a jejich součástí, dílů a střeliva a obchodování s nimi, který doplňuje Úmluvu Organizace spojených národů proti nadnárodnímu organizovanému zločinu.

DPS/OAS nadále provádí operační programy, jejichž účelem je podporovat země při budování kapacit nezbytných pro plnění povinností vyplývajících z dohody CIFTA. Fáze II byla navržena tak, aby tato pomoc pokračovala, se zohledněním priorit stanovených smluvními stranami úmluvy CIFTA v rámci postupů na období 2018–2022, zejména pokud jde o: 1) označování a sledování palných zbraní; 2) dovoz a vývoz; 3) legislativní opatření a 4) řízení a likvidaci zásob.

8. **Předkládání zpráv**

DPS/OAS bude vypracovávat pravidelné zprávy v souladu s dojednanou pověřovací dohodou.

9. **Celkové náklady**

Celková odhadovaná výše finančních prostředků požadovaných od EU na provádění fáze II činí přibližně 4,2 milionu EUR. Generální sekretariát OAS poskytne věcné příspěvky na provádění programu a bude usilovat o další věcnou podporu (jako byla například podpora poskytnutá španělskou vládou ve fázi I).

([6]) Úř. věst. L 188, 19.7.2011, s. 37..